

การประเมินผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์

ศมกานต์ ทองเกลี้ยง*, กรวิภา ปุณณศิริ**, กุลสตรี ชีชาวาลกิจกุล***

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการประเมินผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่จุดผ่านแดน และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยศึกษาระหว่างเดือน เมษายน 2559 – มีนาคม 2560

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับจุดผ่านแดน ร้อยละ 32.4 โดยทราบข่าวจากการกระจายข่าวของภาครัฐ ร้อยละ 36.0 จากผู้นำชุมชน ร้อยละ 28.0 และทราบว่าชุมชนที่อาศัยอยู่จะถูกพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนระหว่างประเทศ ร้อยละ 74.0 ส่วนการรับรู้และความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่เกิดขึ้นแล้วหรือจะเกิดขึ้นในบริเวณจุดผ่านแดน พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้และพึงพอใจด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาการท่องเที่ยว สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดนด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ ส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แยกลงในเรื่อง ชยะ น้ำเสีย คุณภาพน้ำประปา น้ำฝน ฯลฯ สำหรับสถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่จุดผ่านแดน พบว่า อบต.ด่าน ซึ่งมีจุดผ่านแดนถาวรช่องจอมตั้งอยู่ มีปริมาณมูลฝอยประมาณ 5-10 ตัน/วัน กำจัดโดยการฝังกลบอย่างไม่ถูกหลักสุขาภิบาล และมีการลักลอบทิ้งขยะในที่สาธารณะ โดย เทกองทิ้งในที่โล่ง ด้านการจัดการสิ่งปฏิกูล มีการจัดบริการสุขสิ่งปฏิกูลในพื้นที่โดยอนุญาตเอกชนดำเนินการ 3 ราย กำจัดโดยทิ้งในที่ดินของตนเอง และที่ดินเช่าจากเอกชน ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปา พบว่า พารามิเตอร์ที่เกินเกณฑ์

* นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

** นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

*** นักวิชาการสาธารณสุข กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

Corresponding author: ศมกานต์ ทองเกลี้ยง Email: karn.t2012@gmail.com

ค่ามาตรฐานส่วนใหญ่ได้แก่ โคลิฟอร์มแบคทีเรีย และฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย และจากการสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เจาะลึกพบว่ายังมีปัญหาเรื่องขยะทั้งที่มาจากตลาดและในชุมชน ปัญหาควันจากเตาเผาขยะ และปัญหาขาดที่กำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ ปัญหาน้ำเสียจากการลักลอบชักผ้ามือสอง และยังไม่มียุทธศาสตร์การบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ สำหรับความคาดหวังต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ที่มีผลต่อการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมคือ อยากให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำประปา รวมทั้งมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนที่ได้มาตรฐาน มีการจัดการขยะในชุมชนที่ถูกสุขลักษณะ และมีการปรับปรุงระบบสาธารณสุขไปภาคให้เพียงพอกับความต้องการในอนาคต

ข้อเสนอแนะ ควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารด้านการพัฒนาจุดผ่านแดนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และ อบต.ด้าน ควรเตรียมการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมภายใต้กฎหมายสาธารณสุข เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จุดผ่านแดน และควรมีการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน เช่น การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดสิ่งปฏิกูล เป็นต้น รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ, อนามัยสิ่งแวดล้อม, ประชาคมอาเซียน

Environmental Health Impact Assessment from the development of ASEAN Community at Chongchom Border, Surin Province

Samakarn Tongkliang^{*}, Korwipa Punnasiri^{**}, Kulsatree Chatchavalkitkul^{***}

Abstract

This study aims to survey situation of environmental health and study perception and concern of environmental health changes at the cross-border area as a result of the ASEAN Community development at Chongchom Border, Surin Province between April 2016 and March 2017. The mixed methods of both qualitative and quantitative were used in this study.

The results shown that currently the major environmental health issues are solid-waste management, sewage management, food sanitation as well as water supply and waste water management. In 2016, the amount of solid waste from market and community is about 5-10 tons per day while the waste management is still a problem from open dumping and high-pollutant incinerator. Sewage services are provided in some area by private organizations who may dispose inappropriate while the coliform bacteria and fecal coliform bacteria contaminate in water supply and exceed the standard. Moreover, there is wastewater from secondhand clothes washing discharge directly into natural water affected to a quality of natural water.

The perception and concern of local population about the ASEAN Community development show that 74 % of them know about the international border development and the source of information are mostly from the news and community leaders. Many of them satisfy about infrastructure and tourism

^{*} Public Health Technical Officer, Senior Professional Level, Regional Health Promotion Center 9, Nakhon Ratchasima, Department of Health, Ministry of Public Health

^{**} Public Health Technical Officer, Professional Level, Health Impact Assessment Division, Department of Health, Ministry of Public Health

^{***} Public Health Technical Officer, Health Impact Assessment Division, Department of Health, Ministry of Public Health
Corresponding author: Samakarn Tongkliang Email: karn.t2012@gmail.com

development because of the economic improvement in their community. However, there are key issues of concern about solid waste, water quality and sewage from the rapid development which can have impacts to their health and well-being. Therefore, they require the relevant organizations to improve water quality management, develop wastewater management and upgrade the public utility system in both quality and coverage to meet the needs from the ASEAN Community development in the future.

In conclusion, the situations of solid waste, water quality and sewage management are critical environmental health problem in Chongchom border. These problems can be more serious in the future if there is no any appropriate management. Therefore, the cooperation among relevant stakeholders need to be strengthen for implementation and development in environmental health. Moreover, the two-way communication among the public, private and society are needed to rise understanding about the development in border area as well as increase the public involvement and participation in environmental health management in order to reach the sustainable development.

Keywords: Health impact assessment, Environmental health, ASEAN community

1. หลักการและเหตุผล

นับเป็นวันแห่งประวัติศาสตร์ของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 เป็นวันที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ รวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน โดยประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) เป้าหมายหลักของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน คือ การสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง มีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ สามารถสร้างโอกาสและรับมือสิ่งท้าทายทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้อย่างรอบด้าน โดยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และประชาชนในอาเซียนซึ่งมีประมาณ 600 ล้านคน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งการประกาศเพื่อรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในครั้งนี้ถือเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการพัฒนาในกลุ่มประเทศสมาชิกทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้ความร่วมมือและข้อตกลงที่ต้องการเห็นเสถียรภาพความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งลดช่องว่างของระดับการพัฒนาของประเทศในกลุ่มสมาชิก เสริมสร้างความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในภูมิภาคนี้⁽¹⁾ แต่ทว่า การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อทางสาธารณสุขหรือมิติทางสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว อาจเป็นแรงเสริมให้เกิดแรงกดดันต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์ต่อสุขภาพของประชาชน

ที่ผ่านมารัฐบาลมีนโยบายให้หน่วยงานและส่วนราชการต่างๆ เตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในทุกด้าน สำหรับการเตรียมความพร้อมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเกิดผลกระทบทางลบมากกว่าทางบวก เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ระบบคมนาคมขนส่ง ทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งอาจกระทบต่อระบบสุขภาพพื้นฐานและความมั่นคงด้านอาหารของประเทศได้ สำหรับจังหวัดสุรินทร์มีจุดผ่านแดนถาวรตั้งอยู่ที่ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง คือ จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม ซึ่งอยู่ติดกับโอรส์เมียด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานี สาธารณรัฐประชาธิปไตยกัมพูชา สำหรับตำบลด่านมีประชากรทั้งสิ้น 12,463 คน เป็นชาย 6,293 คน หญิง 6,170 คน จำนวนครัวเรือน 3,718 ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 104 คน/ตารางกิโลเมตร (ข้อมูลจากทะเบียนอำเภอกาบเชิง ณ วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2559) สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนาและพื้นที่ทำไร่ การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอาจทำให้ประชาชนในตำบลด่านและพื้นที่ใกล้เคียงได้รับผลกระทบได้ ถ้าหากไม่มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

ตามมา เช่น ปัญหาสภาพชุมชนแออัด สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเสื่อมโทรม สาธารณูปโภคพื้นฐานไม่เพียงพอต่อความต้องการ การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอย คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม การลักลอบทิ้งขยะประเภทต่างๆ ซึ่งล้วนเป็นผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนไทย นอกจากนี้ อาจทำให้การเจ็บป่วยด้วยโรคที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆ มีการเพิ่มระดับความรุนแรงให้กับปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เดิม ให้มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นได้

ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา ในฐานะองค์กรหลักด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงร่วมมือกับกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย ศึกษาเรื่องการประเมินผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อที่จะจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง รวมถึงการสร้างความตระหนักของประชาชนในการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์

2.1 วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อประเมินผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บริเวณพื้นที่จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

2.2 วัตถุประสงค์รอง

2.2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม

2.2.2 เพื่อศึกษาการจัดการและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ในการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2.3 เพื่อศึกษาถึงความตระหนักของประชาชนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3. วิธีดำเนินการศึกษา

3.1 รูปแบบการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research Design) โดยเป็นการศึกษาแบบ Cross-sectional descriptive Study ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสำรวจสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ แบบสำรวจข้อมูลการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบบสำรวจข้อมูลการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แบบสัมภาษณ์ผู้แทนครัวเรือน แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และชุดเก็บตัวอย่างน้ำอุปโภค-บริโภค ส่งตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ

3.2 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา เป็นการศึกษาในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม เป็นประตูสู่การค้ากับประเทศกัมพูชา

3.3 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่

3.3.1 ผู้บริหาร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลด่าน/ปลัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์

3.3.2 แกนนำอสม. ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลด่าน หมู่ที่ 1, 14 และ 18

3.3.3 เจ้าหน้าที่และนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอกาบเชิง โรงพยาบาลกาบเชิง เทศบาลตำบลกาบเชิง ด้านควบคุมโรคช่องจอม องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน และรพ.สต.ด่าน

กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ใกล้ตลาดช่องจอม) หมู่ที่ 1, 14 และ 18 ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีขนาดตัวอย่างโดยกำหนดโควต้าเท่ากับ 100 ครีวเรือน และมีการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ตามสัดส่วนของครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน

3.4 ระยะเวลาในการศึกษา ระหว่างเดือนเมษายน 2559 – มีนาคม 2560

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์ ที่คณะผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ได้แก่ แบบสำรวจสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ข้อมูลการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมแบบสัมภาษณ์ผู้แทนครัวเรือน สำหรับแนวทาง

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นประเด็นเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดน ผลดีและผลเสีย และความคาดหวังของหน่วยงานภาครัฐต่อการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดน เป็นต้น ส่วนแนวทางการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ข้อเสนอต่อทิศทางการนโยบาย ยุทธศาสตร์ ในการรองรับการพัฒนาจุดผ่านแดน สำหรับชุดเก็บตัวอย่างน้ำอุปโภค-บริโภค เพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ทางด้านกายภาพ เคมี และชีวภาพ ตามเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้

การปกป้องสิทธิของอาสาสมัคร สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ จะมีการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการเก็บรักษาข้อมูล โดยข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากผู้ถูกสัมภาษณ์จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล แต่จะเป็นการนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

3.6 ขั้นตอนการศึกษา

3.6.1 คัดเลือกพื้นที่ศึกษาและประสานงานกับพื้นที่ที่จะศึกษา ซึ่งอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

3.6.2 ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอกาบเชิง เทศบาลตำบลกาบเชิง โรงพยาบาลกาบเชิง ด้านควบคุมโรคช่องจอม และรพ.สต.ด่าน เป็นต้น เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษา รวมทั้งร่วมกันกำหนดประเด็นผลกระทบที่สำคัญในพื้นที่และร่วมกันกำหนดแนวทาง/แผนการเก็บข้อมูลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

3.6.3 ชี้แจงเครื่องมือและแนวทางการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแก่ทีมเก็บข้อมูล

3.6.4 เก็บข้อมูลตามเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในพื้นที่ศึกษา ได้แก่

3.6.4.1 ข้อมูลสถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

3.6.4.2 ข้อมูลการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กร

3.6.4.3 ข้อมูลการรับรู้และความคาดหวังต่อการเตรียมการของภาครัฐจากประชาชน

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 เชิงปริมาณ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด สูงสุด เช่น ข้อมูลทั่วไปของผู้แทนครัวเรือน การรับรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอนามัยสิ่งแวดล้อม

3.7.2 เชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเขียนลักษณะพรรณนาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุม กลุ่ม/รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. ผลการศึกษา

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 100 คน พบเป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.0 และเพศชาย ร้อยละ 24.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.0 โดยมีอายุเฉลี่ย 51 ปี

และอาศัยอยู่ในพื้นที่โดยเฉลี่ยนาน 43 ปี ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 71.0 สำหรับรายได้หลักของครอบครัว มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 10,567 บาทต่อเดือน และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 69.0 ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับจุดผ่านแดนพบว่า ไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 67.6 และเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 32.4 โดยทราบว่าชุมชนที่อาศัยอยู่จะถูกพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนระหว่างประเทศ ร้อยละ 74.0

การรับรู้และความพึงพอใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาที่เกิดขึ้นแล้วหรือจะเกิดขึ้นในพื้นที่จุดผ่านแดน โดยแบ่งประเด็นการพัฒนา ดังนี้

1) การจัดหาที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดน

พบว่า ไม่รู้ ร้อยละ 65.0 รู้ ร้อยละ 35.0 โดยพึงพอใจต่อนโยบายนี้ ร้อยละ 5.7 เพราะเศรษฐกิจจะดีขึ้น ราคาที่ดินจะสูงขึ้น คนในชุมชนจะมีงานทำ สร้างรายได้ให้คนในชุมชน และไม่พึงพอใจ ร้อยละ 94.3 เพราะจะทำให้สูญเสียพื้นที่การเกษตรและปริมาณรถยนต์จะเพิ่มมากขึ้น

2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

พบว่า ไม่รู้ ร้อยละ 45.5 รู้ ร้อยละ 54.5 โดยพึงพอใจต่อนโยบายนี้ ร้อยละ 91.7 เพราะการคมนาคมจะสะดวกขึ้น ชุมชนจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่พึงพอใจ ร้อยละ 8.3 เพราะการพัฒนาจะทำให้มีปริมาณรถยนต์เพิ่มขึ้น ทำให้การเดินข้ามถนนลำบากมากขึ้น (ถนนสี่เลน)

3) การจ้างแรงงานต่างด้าวแบบไป-กลับ

พบว่า ไม่รู้ ร้อยละ 53.0 และรู้ ร้อยละ 47.0 โดยพึงพอใจต่อนโยบายนี้ ร้อยละ 74.5 เพราะ

จะได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้านให้มีงานทำ แรงงานไทยหายากและแรงงานต่างด้าวค่าจ้างถูกกว่าคนไทยและไม่พึงพอใจ ร้อยละ 25.5 เพราะจะแย่งอาชีพคนไทยและอาจมีปัญหาอาชญากรรมตามมา

4) การจ้างแรงงานต่างด้าวแบบพักค้างคืน พบว่า ไม่รู้ ร้อยละ 63.0 และรู้ ร้อยละ 37.0 โดยพึงพอใจต่่อนโยบายนี้ ร้อยละ 16.7 โดยไม่ระบุเหตุผล และไม่พึงพอใจ ร้อยละ 83.3 เพราะจะสร้างภาระให้คนในชุมชน กลัวจะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม เป็นภาระในการหาที่พักให้

5) การตั้งนิคมอุตสาหกรรม พบว่า ไม่รู้ ร้อยละ 95.0 และรู้ ร้อยละ 5.0 โดยพึงพอใจต่่อนโยบายนี้ ร้อยละ 80.0 เพราะจะได้มีความเจริญในพื้นที่ มีสินค้าเพิ่มขึ้นจากการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เศรษฐกิจจะดีขึ้น ตลาดจะขยายตัว คนในชุมชนจะมีอาชีพและมีรายได้ และไม่พึงพอใจ ร้อยละ 20.0 เพราะจะทำให้เกิดปัญหามลพิษมากขึ้น

6) การพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้าส่ง ศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศและการขนส่ง พบว่า ไม่รู้ ร้อยละ 52.0 และรู้ ร้อยละ 48.0 โดยพึงพอใจต่่อนโยบายนี้ ร้อยละ 89.6 โดยไม่ระบุเหตุผล และไม่พึงพอใจ ร้อยละ 10.4 เพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายในพื้นที่

7) การพัฒนาการท่องเที่ยวหรือเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว พบว่า ไม่รู้ ร้อยละ 43.0 และรู้ ร้อยละ 57.0 โดยพึงพอใจต่่อนโยบายนี้ ร้อยละ 94.7

เพราะจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม กระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับชุมชนและคนในพื้นที่ และไม่พึงพอใจ ร้อยละ 5.3 เพราะชุมชนจะไม่มีความสะดวกและเกิดผลกระทบด้านอื่นๆ ตามมา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การรับรู้และความพึงพอใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาในพื้นที่จุดผ่านแดน

นโยบายการพัฒนา	การรับรู้ และความพึงพอใจ (ร้อยละ)	
1. การจัดหาที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดน	ไม่รู้ 65.0	รู้ 35.0 (พอใจ 5.7 ไม่พอใจ 94.3)
2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	ไม่รู้ 45.5	รู้ 54.5 (พอใจ 91.7 ไม่พอใจ 8.3)
3. การจ้างแรงงานต่างด้าวแบบไป-กลับ	ไม่รู้ 53.0	รู้ 47.0 (พอใจ 74.5 ไม่พอใจ 25.5)
4. การจ้างแรงงานต่างด้าวแบบพักค้างคืน	ไม่รู้ 63.0	รู้ 37.0 (พอใจ 16.7 ไม่พอใจ 83.3)
5. การตั้งนิคมอุตสาหกรรม	ไม่รู้ 95.0	รู้ 5.0 (พอใจ 80.0 ไม่พอใจ 20.0)
6. การพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้าส่ง ศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศและการขนส่ง	ไม่รู้ 52.0	รู้ 48.0 (พอใจ 89.6 ไม่พอใจ 10.4)
7. การพัฒนาการท่องเที่ยวหรือเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว	ไม่รู้ 43.0	รู้ 57.0 (พอใจ 94.7 ไม่พอใจ 5.3)

การเปลี่ยนแปลงในอนาคตเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดน

ผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการพัฒนาจุดผ่านแดน ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐาน และด้านคุณภาพชีวิต โดยมีผลสำรวจดังนี้

ก. ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ

(1) ขยะ

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 79.0 โดยคิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 67.9 เพราะมีปริมาณคนเพิ่มขึ้นทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นตาม และไม่มีการกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ และคิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 32.1 เพราะจะมีการจัดเก็บขยะที่ดีขึ้น มีระบบการกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 11.0 เพราะจะมีปริมาณขยะมากเหมือนเดิม ไม่มีระบบการจัดการขยะที่ดีเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 10.0 เพราะไม่เคยสนใจเรื่องนี้ ไม่เคยรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ

(2) น้ำเสีย

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 55.0 โดยคิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 81.8 เพราะอาจจะยังคงมีการแอบชักผ้ามือสองในตลาดและการที่มีคนเพิ่มในพื้นที่มากขึ้นทำให้ปริมาณน้ำเสียเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 18.2 เพราะจะมีการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 23.0 เพราะน้ำยังคงเสียเหมือนเดิมเนื่องจากไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 22.0 เพราะไม่รู้วาระบบบำบัดน้ำเสียคืออะไร และไม่รู้ว่ภาครัฐจะมีการจัดการแก้ไขอย่างไรบ้าง

(3) ความสะอาดของอาหาร

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 54.0 โดยคิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 24.1 เพราะอาหารมีการปนเปื้อนมากขึ้น และมีพิษภัยเพิ่มขึ้น และคิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 75.9 เพราะภาครัฐจะมีมาตรการในการควบคุมที่เข้มงวดมากขึ้น และมีการตรวจสอบให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 20.0 เพราะคุณภาพอาหารจะยังเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 26.0 เพราะไม่แน่ใจคุณภาพอาหาร

(4) คุณภาพน้ำประปา

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 37.9 โดยคิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 57.1 เพราะคุณภาพน้ำประปาในปัจจุบันก็แย่อยู่แล้ว หากไม่มีการปรับปรุงก็จะทำให้คุณภาพแย่งกว่าเดิม และคิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 42.9 เพราะคิดว่า อบต. จะพัฒนาให้ดีขึ้น สะอาดขึ้น

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 35.8 เพราะน้ำจะยังไม่สะอาด ไม่มีการตรวจคุณภาพน้ำประปา

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 26.3 เพราะไม่แน่ใจว่าในอนาคตจะมีการปรับปรุงหรือไม่

(5) คุณภาพน้ำฝน

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 36.0 โดยคิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 88.9 เพราะจะมีการปนเปื้อนสารมลพิษทางอากาศเพิ่มมากขึ้น และคิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 11.1 เพราะคิดว่าน้ำฝนจะมีคุณภาพดีขึ้น

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 32.0
เพราะว่าน้ำฝนจะยังคงคุณภาพเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 32.0
เพราะไม่ได้ใช้น้ำฝน

(6) คุณภาพน้ำตามลำคลอง สระน้ำ ลำห้วย

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 51.0 โดย
คิดว่าแย่ลง ร้อยละ 90.4 เพราะจะมีการทิ้งขยะ
ลงในแหล่งน้ำมากขึ้น มีสารมลพิษจากเตาเผาขยะ
ยาฆ่าแมลง คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 9.6 เพราะ
ภาครัฐจะมีการดูแลน้ำ ในลำคลองไม่ให้เน่าเสีย

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 28.0
เพราะคุณภาพน้ำจากลำคลองจะยังเหมือนเดิม
เนื่องจากน้ำมีการปนเปื้อนจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 21.0
เพราะไม่ได้ใช้น้ำจากลำคลอง

(7) สภาพอากาศ

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 58.0 โดย
คิดว่าแย่ลง ร้อยละ 100 เพราะจะมีมลพิษจาก
รถยนต์ รถบรรทุกเพิ่มขึ้น มลพิษจากเตาเผาขยะ
ในชุมชน จากโรงงานอุตสาหกรรมในอนาคต

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 21.0
โดยไม่ระบุเหตุผล

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 21.0
เพราะยังไม่รู้ว่าในอนาคตจะมีโรงงานอุตสาหกรรม
เข้ามาหรือไม่ ทำให้ไม่แน่ใจ

(8) สภาพดิน

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 58.0 โดย
คิดว่าแย่ลง ร้อยละ 89.7 เพราะมีการใช้สารเคมี
กำจัดศัตรูพืชมากขึ้น มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น
จึงอาจทำให้มีการปนเปื้อนหรือกลบฝังของเสีย

อันตรายได้ คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 10.3 เพราะ
จะมีการปรับปรุงคุณภาพดินให้ดีขึ้น

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 23.0
เพราะคิดว่าคุณภาพดินจะเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 19.00
เพราะไม่รู้ว่าในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลง
อย่างไรบ้าง

(9) ความหนาแน่นของรถยนต์

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 12.1 โดย
คิดว่าแย่ลง ร้อยละ 90.9 เพราะปริมาณรถ
จะเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะรถบรรทุกสินค้า ถนนไม่พอ
ต่อปริมาณรถยนต์ที่เพิ่มขึ้น คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ
9.1 เพราะจะมีการขยายปรับปรุงถนนให้ดีขึ้น

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 77.8
เพราะปริมาณรถจะมากเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 10.1
โดยไม่ระบุเหตุผล

(10) อุบัติเหตุการเดินทาง

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 64.0 โดย
คิดว่าแย่ลง ร้อยละ 87.7 เพราะจะเกิดอุบัติเหตุ
มากกว่าปัจจุบัน เนื่องจากปริมาณรถที่เพิ่มขึ้น
จากการท่องเที่ยวและจากรถบรรทุกสินค้า คิดว่า
จะดีขึ้น ร้อยละ 12.3 เพราะจะมีการบังคับใช้
กฎจราจรเข้มงวดขึ้น ทำให้อุบัติเหตุลดลง

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 16.0
เพราะการเกิดอุบัติเหตุจะยังมีเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 20.0
เพราะไม่แน่ใจว่าแนวโน้มจะเป็นอย่างไรบ้าง

ข. การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐาน

(1) การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ

สาธารณะ

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 21 โดยคิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 71.4 เพราะแหล่งน้ำจะไม่สะอาด และมีการปนเปื้อนขยะ การใช้ประโยชน์จะน้อยลง และน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการที่จะเพิ่มขึ้น คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 28.6 (ไม่ระบุเหตุผล)

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 58.0 โดยไม่ระบุเหตุผล

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 21.0 เพราะไม่เคยใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำสาธารณะ

(2) การให้บริการกระแสไฟฟ้า

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 25 โดยคิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 44.0 เพราะปริมาณใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการ คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 56.0 เพราะภาครัฐจะปรับปรุงให้ดีขึ้นให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 57.0 โดยไม่ระบุเหตุผล

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 18.0 เพราะไม่แน่ใจการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

(3) ผลผลิตทางการเกษตร

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 38.2 โดยคิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 51.2 เพราะภาครัฐจะช่วยเหลือสนับสนุนพัฒนาให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นและมีราคาดีขึ้น คิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 48.8 เพราะน้ำไม่พอ ทำให้ผลผลิตน้อยลง

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 32.7 เพราะคิดว่าการเปลี่ยนแปลงจะไม่มีผลต่อผลผลิตการเกษตร

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 29.1

โดยไม่ระบุเหตุผล

(4) ความสะดวกสบายในการเดินทาง

ในพื้นที่

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 76.0 โดยคิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 93.4 เพราะเดินทางสะดวก มีบริการที่ดีและเพียงพอ คิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 6.6 เพราะจำนวนรถสาธารณะไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 17.0 เพราะเดินทางสะดวกเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 7.0 โดยไม่ระบุเหตุผล

(5) ความสะดวกสบายในการเดินทางไปประเทศเพื่อนบ้าน

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 58.6 โดยคิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 91.5 เพราะเดินทางสะดวกขึ้น มีรถบริการมากขึ้น คิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 8.5 เพราะชาวกัมพูชาจะเดินทางเข้าประเทศไทยได้ง่ายขึ้น

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 12.1 เพราะเดินทางสะดวกสบายเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 29.3 เพราะไม่เคยเดินทางไปต่างประเทศ

ค. ด้านคุณภาพชีวิต

(1) การจ้างงาน/รายได้ในชุมชน

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 69.0 โดยคิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 78.3 เพราะจะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น และมีรายได้มากขึ้น คิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 21.7 เพราะการจ้างงานลดลง จ้างแรงงานต่างด้าวมากกว่าคนไทย

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 16.0
เพราะค่าแรงจะยังคงเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 15.0
โดยไม่ระบุเหตุผล

(2) สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชน

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 66.0 โดย
คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 72.7 เพราะเศรษฐกิจจะดีขึ้น
รายได้จะเพิ่มขึ้น คิดว่าจะแย่ลง ร้อยละ 27.3 เพราะ
อาจมีนักลงทุนรายใหญ่เข้ามาทำให้เศรษฐกิจ
ในชุมชนแย่ลง

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 15.0
เพราะเศรษฐกิจในชุมชนจะยังคงเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 19.0
เพราะไม่ได้ติดตามข่าวสาร

(3) ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมท้องถิ่น

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 9.0 โดยคิด
ว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 66.7 เพราะคนในชุมชน และ
คนรุ่นหลังให้ความร่วมมือทำกิจกรรมและร่วมอนุ
รักษฯ คิดว่าจะแย่ลง ร้อยละ 33.3 โดยไม่ระบุ
สาเหตุ

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 89.0
เพราะมีการอนุรักษ์และสืบทอดต่อไปยังคนรุ่นหลัง
และคิดว่าการพัฒนาไม่เกี่ยวข้องกับด้านนี้

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.0
โดยไม่ระบุสาเหตุ

(4) ความสามัคคีในชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 37.0 โดย
คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 64.9 เพราะมีงานทำ มีรายได้
ทำให้มีเวลาร่วมทำกิจกรรมในชุมชน มีความสามัคคี
มากขึ้น คิดว่าจะแย่ลง ร้อยละ 35.1 เพราะอาจเกิด
ความขัดแย้งกัน

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 59.00
โดยไม่ระบุเหตุผล

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 4.0
โดยไม่ระบุเหตุผล

(5) ความขัดแย้งของคนในชุมชน กลุ่มได้ประโยชน์/กลุ่มที่เสียประโยชน์

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 33.0 โดย
คิดว่าจะแย่ลง ร้อยละ 75.8 เพราะจะมีการแย่ง
ผลประโยชน์ในชุมชน และคิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ
24.2 โดยไม่ระบุสาเหตุ

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 42.0
เพราะจะไม่มี ความขัดแย้งในชุมชนเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 25.0
เพราะไม่แน่ใจในอนาคต

(6) ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 50.0 โดย
คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 96.0 เพราะจะมีการพูดคุย
มากขึ้น ค่าขายร่วมกันมากขึ้น คิดว่าจะแย่ลง
ร้อยละ 4.0 เพราะจะแย่งลูกค้ากัน

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 32.0
เพราะมีความสัมพันธ์ที่ดีเหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่ใจ ร้อยละ 18.0
โดยไม่ระบุเหตุผล

(7) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 63.0 โดย
คิดว่าจะแย่ลง ร้อยละ 81.0 เพราะจะมีปัญหา
อาชญากรรมเพิ่มขึ้น ปัญหายาเสพติดเพิ่มขึ้น
คิดว่าจะดีขึ้น ร้อยละ 19.0 เพราะปัญหาจะลดลง
มีการป้องกัน ปรามปราม

ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 22
เพราะจะไม่มีปัญหานี้เหมือนเดิม

ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 15.0 ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 21.0
โดยไม่ระบุเหตุผล เพราะจะไม่มีโรคระบาดเหมือนเดิม
(8) โรคติดต่อข้ามพรมแดน ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ ร้อยละ 63.0
เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 16.0 โดย เพราะไม่เคยรู้ว่ามีการติดต่อข้ามพรมแดนอะไรบ้าง
คิดว่าจะแย่ง ร้อยละ 75.0 เพราะจะมีโรคติดต่อ ดังแสดงในตารางที่ 2
มากับชาวกัมพูชา คิดว่าดีขึ้น ร้อยละ 25.0 เพราะ
จะมีการป้องกันโรคที่ดีขึ้น

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดน

ความคิดเห็น	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		
	เปลี่ยนแปลง	ไม่เปลี่ยนแปลง	ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ
ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ			
- ชยะ	79.0	11.0	10.0
- น้ำเสีย	55.0	23.0	22.0
- ความสะอาดของอาหาร	54.0	20.0	26.0
- คุณภาพน้ำประปา	37.9	35.8	26.3
- คุณภาพน้ำฝน	36.0	32.0	32.0
- คุณภาพน้ำตามลำคลอง ลำห้วย	51.0	28.0	21.0
- สภาพอากาศ	58.0	21.0	21.0
- สภาพดิน	58.0	23.0	19.0
- ความหนาแน่นของรถยนต์	12.1	77.8	10.1
- อุบัติเหตุการเดินทาง	64.0	16.0	20.0
ด้านการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐาน			
- การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำสาธารณะ	21	58.0	21.0
- การให้บริการกระแสไฟฟ้า	25	57.0	18.0
- ผลผลิตทางการเกษตร	38.2	32.7	29.1
- ความสะดวกสบายในการเดินทางในพื้นที่	76.0	17.0	7.0
- ความสะดวกสบายในการเดินทางไป ประเทศเพื่อนบ้าน	58.6	12.1	29.3

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดน (ต่อ)

ความคิดเห็น	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		
	เปลี่ยนแปลง	ไม่เปลี่ยนแปลง	ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจ
ด้านคุณภาพชีวิต			
- การจ้างงาน/รายได้ในชุมชน	69.0	16.0	15.0
- สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชน	66.0	15.0	19.0
- ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมท้องถิ่น	9.0	89.0	2.0
- ความสามัคคีในชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม	37.0	59.0	4.0
- ความขัดแย้งของคนในชุมชน กลุ่มได้ประโยชน์/กลุ่มที่เสียประโยชน์	33.0	42.0	25.0
- ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน	50.0	32.0	18.0
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	63.0	22.0	15.0
- โรคติดต่อข้ามพรมแดน	16.0	21.0	63.0

ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำในพื้นที่ อบต.ด่าน

จากการสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำส่งตรวจวิเคราะห์คุณภาพทางห้องปฏิบัติการ จำนวน 10 ตัวอย่าง โดยแยกเป็นน้ำผิวดิน 5 ตัวอย่าง และน้ำประปา 5 ตัวอย่าง พบว่าไม่ผ่านมาตรฐานทั้ง 10 ตัวอย่าง โดยพบว่าน้ำผิวดินที่ฝ่ายห้วยยางหมู่ที่ 1 มีการปนเปื้อนเกินค่ามาตรฐานมากที่สุดจำนวน 6 พารามิเตอร์ ประกอบไปด้วย เหล็กความขุ่น สี แมงกานีส โคลิฟอร์มแบคทีเรีย และฟิโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ส่วนน้ำประปา พบว่า น้ำประปาบ้านเกษตรถาวร หมู่ที่ 5 มีเพียงค่าความเป็นกรด-ด่างเท่านั้นที่ไม่ผ่านมาตรฐาน ส่วนน้ำประปาที่อื่นๆ พบว่า มีทั้งสี ความขุ่น โคลิฟอร์มแบคทีเรีย และฟิโคลิฟอร์มแบคทีเรีย เกินค่ามาตรฐานน้ำประปาดื่มได้

ความคาดหวังต่อการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการจัดการด้านอนามัย สิ่งแวดล้อม

1. ด้านคุณภาพน้ำ อยากให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำประปาให้ดีขึ้น ไม่มีกลิ่นเหม็น และมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนให้ได้มาตรฐาน
2. ด้านการจัดการขยะในชุมชน อยากให้จัดหาถังขยะให้เพียงพอในชุมชน และพัฒนาการกำจัดขยะ ให้ถูกสุขลักษณะ
3. ด้านอื่นๆ เช่น ให้มีการปรับปรุงระบบไฟฟ้าให้เพียงพอ ตามถนนหนทางหรือทางสาธารณะ ให้มีการส่งเสริมเรื่องความสะอาดในตลาดห้องจอม มีการส่งเสริมเด็กเรียนภาษาให้มากขึ้น และคาดหวังให้ทำตามแผนแม่บทชุมชน และจากการประชุมของประชาชน

ผลการสำรวจสถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน

ในพื้นที่ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มี รพ.สต. จำนวน 2 แห่งคือ รพ.สต. บ้านเกษตรถาวร และรพ.สต.ด่าน โดยมีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อเฉลี่ย 3-5 กิโลกรัม/วัน และมีการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อโดยวิธีเผาในเตาเผาของ รพ.สต. สำหรับปริมาณมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของ อบต.ด่าน ในปี พ.ศ. 2558 มีประมาณ 5-10 ตัน/วัน และมีบริการเก็บขนมูลฝอยชุมชนไปยังสถานที่กำจัดโดย อบต. ดำเนินการเองโดยมีจำนวนครัวเรือนที่ได้รับบริการเก็บขนมูลฝอยชุมชน 1,056 ครัวเรือน และกำจัดโดยการฝังกลบอย่างไม่ถูกหลักสุขาภิบาล นอกจากนี้ยังมีการลักลอบทิ้งขยะในที่สาธารณะ โดยเทกองทิ้งในที่โล่ง ด้านการให้บริการจัดการสิ่งปฏิกูล มีการจัดบริการสุขสิ่งปฏิกูลในพื้นที่ โดยอนุญาตเอกชนดำเนินการ 3 ราย และมีวิธีการกำจัดโดยทิ้งในที่ดินของตนเองและที่ดินเช่าจากเอกชน ซึ่งเป็นการกำจัดที่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ

สำหรับการพัฒนาบริเวณจุดผ่านแดน มีผลกระทบกับการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมดังนี้

1. ปัญหาด้านน้ำเสีย เนื่องจากทุกหน่วยงานทั้งรัฐ เอกชน สร้างอาคารบ้านเรือนร้านอาหาร ตลาด อาคารพาณิชย์ โดยไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ

2. ปัญหาการจัดการด้านกฎหมายในพื้นที่ที่ทับซ้อนกันระหว่าง อบต.ด่าน และ อบจ.สุรินทร์ ที่ขาดการบูรณาการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

3. หน่วยงานราชการในพื้นที่มีหลายหน่วยงาน แต่ไม่มีการประสานการทำงานในการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้ประชาชนชาวตำบลด่านได้รับผลกระทบ

4. ปัญหาด้านการสื่อสารและการบังคับใช้กฎหมายกับคนต่างด้าว/ต่างชาติ

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์

พบว่าผู้บริหารของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์เคยเข้าร่วมการประชุมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวกับจุดผ่านแดนคือ การจัดระเบียบตลาดช่องจอม ซึ่งจัดโดย คสช./จังหวัดสุรินทร์ และมีการดำเนินงานร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น งานสาธารณสุขชายแดน ฯลฯ มีการเชื่อมโยงหน่วยงาน กลไก แผนการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการด้านควบคุมโรค คณะกรรมการด้านการเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อม (SRRT) ปัจจุบันพบปัญหาการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น ปัญหาขยะมูลฝอยถูกทิ้งในที่หรือทางสาธารณะ ปัญหาขาดที่กำจัดที่ถูกสุขลักษณะ ปัญหาการชักผ้าสินค้านำเข้ามือสองและปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ และปัญหามลพิษจากฝุ่นละอองขนาดเล็กจากการคมนาคมขนส่ง ปัจจุบันมีกิจกรรม/โครงการ เพื่อบริหารจัดการปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับจุดผ่านแดน เช่น โครงการส่งเสริมสนับสนุนการเฝ้าระวังสุขภาพประชาชนจากมลพิษสิ่งแวดล้อม กรณีการดำเนินงานการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา (ช่องจอม) ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ และที่ผ่านมา สสจ.สุรินทร์

มีกิจกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จุดผ่านแดน โดยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาสังคม คือ สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพ จากมลพิษสิ่งแวดล้อม

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ปัจจุบันมีปัญหาขยะที่มาจากตลาดและในชุมชน อบต. จะขนขยะไปกองรวมกันที่ฝั่งกลบ ซึ่งอยู่บริเวณเกือบถึงเขื่อนและฝั่งกลบอาทิตย์ ต่ออาทิตย์ เพราะเตาเผาขยะมีขนาดเล็ก เผาไม่ทันตามปริมาณขยะ และมีปัญหาค้นจากเตาเผาขยะ ประชาชนในหมู่ 14 ซึ่งอยู่ใกล้เตาเผาขยะจะได้รับผลกระทบจากควัน ส่วนปัญหาน้ำเสียจะอยู่บริเวณ หมู่ที่ 1 ซึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไข เป็นน้ำเสียที่เกิดจากการซักผ้ามือสองจากตลาด ซึ่งหน่วยงานรัฐก็เข้ามาตรวจสอบคุณภาพน้ำบ้างแต่ปัญหาก็ยังไม่หมดไป ประชาชนจึงใช้วิธีหากพบคนที่ซักผ้ามือสองก็จะแจ้งความดำเนินคดี ปัจจุบันก็ยังมีลักลอบซักผ้ามือสองอยู่ จึงอยากให้แก้ปัญหาด้านขยะและน้ำเสียก่อนมีการพัฒนาสำหรับความวิตกกังวลผลกระทบจากการพัฒนาจุดผ่านแดน เช่น มีความกังวลเรื่องความปลอดภัยในทรัพย์สิน เนื่องจากปัจจุบันมีคนต่างถิ่นเข้ามาเยอะมาก เพราะฝั่งประเทศไทยคนกัมพูชาเข้ามาได้ง่ายและไม่มีการจำกัดเวลา ต่างกับคนไทยที่จะไปประเทศกัมพูชา เพราะตามข้อตกลงสามารถอยู่ได้ 7 วัน จึงอยากให้ด่านเปลี่ยนกฎกติกา คือ อยากให้ใช้กฎแบบอยู่วันต่อวัน จะได้ไม่เกิดความหวาดระแวง ซึ่งปัจจุบันภาครัฐยังไม่มีการแก้ไขปัญหาดังนี้ ด้านอาหาร เครื่องสำอาง หรือสินค้าผิดกฎหมาย ก็ยังมีวางขายในตลาด ถึงแม้จะมีการร้องเรียนหรือแจ้งความดำเนินคดีก็ยังมีปรากฏให้เห็นตลอด และยังเป็นภัยต่อคนที่แจ้งดำเนินคดีหรือเข้าไป

ตรวจสอบ และด่านผักสด ไข่มดแดง แมลง ยังมีพอร์มาลิน หรือการโก่งต้าง (จากแม่ค้าพ่อค้าชาวกัมพูชา) จึงอยากให้พาณิชย์จังหวัดเข้ามาดูแลให้เข้มงวด ด้านปัญหายาเสพติด จะจับได้อยู่ประจำ รวมทั้งการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า (ไม้พะยูน) ลักลอบหาของป่า ปัญหาการจราจรที่ไม่เหมือนกันระหว่างกัมพูชากับไทย ด้านแรงงาน มีปัญหาแรงงานกัมพูชาถูกกว่าแรงงานไทย ทำให้นายจ้างเลือกที่จะจ้างแรงงานกัมพูชามากกว่าแรงงานไทย ด้านสาธารณสุข ต้องแบกรับปัญหาจากผู้ป่วยชาวกัมพูชา และยังมีปัญหาเรื่องอัตราค่าล้างของ รพ.สต. ที่ไม่เพียงพอกับผู้มาใช้บริการ

5. สรุปผลการศึกษา และอภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลด่านอำเภอทับปด จังหวัดสุรินทร์ ที่ได้รับการสัมภาษณ์เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับจุดผ่านแดนร้อยละ 32.4 โดยทราบข่าวจากการกระจายข่าวของภาครัฐ ร้อยละ 36.0 จากผู้นำชุมชน ร้อยละ 28.0 และทราบว่าชุมชนที่อาศัยอยู่จะถูกพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนระหว่างประเทศ ร้อยละ 74.0 ส่วนการรับรู้และความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่เกิดขึ้นแล้วหรือจะเกิดขึ้นในบริเวณจุดผ่านแดน พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้และพึงพอใจด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาการท่องเที่ยว สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดน ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ ส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แยลงทั้งในเรื่อง ขยะ น้ำเสีย

คุณภาพน้ำประปา คุณภาพน้ำฝน คุณภาพน้ำตามลำคลอง ลำห้วย สภาพอากาศ สภาพดิน อุบัติเหตุการเดินทาง ส่วนการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ การให้บริการกระแสไฟฟ้า ผลผลิตทางการเกษตร ความสะดวกสบายในการเดินทางในพื้นที่ ความสะดวกสบายในการเดินทางไปประเทศเพื่อนบ้าน และด้านคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ การจ้างงาน/รายได้ในชุมชน สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชน และความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนที่เห็นว่าจะไม่เปลี่ยนแปลง ได้แก่ ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม จากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เจาะลึก พบว่ายังมีปัญหาเรื่องขยะทั้งที่มาจากตลาดและในชุมชน ปัญหาควันจากเตาเผาขยะ และปัญหาขาดที่กำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ ส่วนปัญหาน้ำเสียจะเป็นน้ำเสียที่มาจากโรงกลั่นกากผ้ามือสอง และยังไม่มียุทธศาสตร์บำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ สำหรับความวิตกกังวลที่เป็นผลกระทบจากการพัฒนาจุดผ่านแดน ได้แก่ ความกังวลในเรื่องความปลอดภัยในทรัพย์สิน ปัญหาเสพติด การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า หาของป่า สำหรับความคาดหวังต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม คือ อยากให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำประปา รวมทั้งมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนให้ได้มาตรฐาน มีการจัดการขยะในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ และมีการปรับปรุงระบบสาธารณสุขโรคให้เพียงพอกับความต้องการในอนาคต

อภิปรายผล จากการสนทนากลุ่มซึ่งประกอบไปด้วยแกนนำ อสม./ผู้นำชุมชนในตำบลด่าน พบว่า ยังมีปัญหาเสพติดในพื้นที่รวมทั้งการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า หาของป่า หรือสินค้าผิดกฎหมาย ก็ยังมีวางขายในตลาด ส่วนปัญหาด้านสาธารณสุข ต้องแบกรับปัญหาจากผู้ป่วยชาวกัมพูชา อีกทั้งเคยพบโรคมือเท้าปากที่มาจากเด็กชาวกัมพูชาด้วย และมีปัญหาขยะที่มาจากตลาดและในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสถิติกรมศุลกากร⁽²⁾ ที่พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการเปิดตลาดการค้าชายแดน มีทั้งปัญหาโรคติดต่อชายแดนที่ไม่สามารถควบคุมได้ ปัญหาการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ปัญหาเสพติด และปัญหาขยะที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งไม่มีการกำจัดขยะในชุมชน โดยแต่ละครัวเรือนต้องจัดการขยะของตนเอง และการศึกษาของมรรดา สมัยกุล⁽³⁾ ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดนกรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว พบว่าผู้ประกอบการส่วนมากเป็นชาวกัมพูชาที่เดินทางมาค้าขายในประเทศไทย ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ การละเมิดลิขสิทธิ์สินค้า และปัญหาการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคต่าง ๆ

6. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1) ควรมีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารการพัฒนา จุดผ่านแดนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

2) หน่วยงานราชการในพื้นที่ ควรมีการประสานการทำงานในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและร่วมมือกันพัฒนาแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

3) อบต. และหน่วยงานด้านสาธารณสุข ควรมีการเฝ้าระวังคุณภาพอาหาร และน้ำประปาอย่างต่อเนื่องโดยการตรวจการปนเปื้อนทางชีวภาพในอาหารด้วยชุดทดสอบ SI-2 การตรวจการปนเปื้อนทางสารเคมีในอาหารด้วยชุดทดสอบ (Test kit) และการตรวจคุณภาพน้ำบริโภค ด้วยชุดทดสอบ อ.11 และปรับปรุงน้ำประปาที่ยังไม่ผ่านมาตรฐานให้ผ่านมาตรฐาน

4) อบต. ควรมีการจัดการขยะให้ถูกสุขลักษณะ ทั้งขยะจากตลาดช่องจอมและขยะในชุมชน โดยการจัดหาถังขยะที่ถูกสุขลักษณะให้เพียงพอในชุมชนรวมทั้งจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม และกำจัดโดยการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล หรือเผาในเตาเผาที่ได้มาตรฐาน

5) ควรมีการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมเพื่อรองรับน้ำเสียทั้งจากตลาดช่องจอมและจากชุมชน เพื่อบำบัดน้ำเสียให้ได้มาตรฐานก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

6) การกำจัดสิ่งปฏิกูล ควรจัดสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะในพื้นที่ของ อบต. โดยเฉพาะ และควรจัดสร้างส้วมสาธารณะให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานส้วมสาธารณะระดับ

ประเทศ (HAS) ทั้งในตลาด ช่องจอม และจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม

7) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขปภคต่างๆ ควรจัดหาหรือจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมทั้งสาธารณสุขปภคพื้นฐาน ให้เพียงพอต่อความต้องการที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

8) ควรสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในตลาดช่องจอมในการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ และยกระดับมาตรฐานตลาดการค้าขายแดนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น การปรับปรุงห้องส้วม การดูแลความสะอาดในตลาดช่องจอม การจัดการขยะ การจัดระเบียบของร้านค้าต่างๆ การปรับปรุงระบบระบายน้ำ และการบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

2) ควรศึกษาผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลมาจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่พื้นที่ติดชายแดน

3) ควรศึกษาถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน (HIA) ที่เป็นผลจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการพัฒนาในพื้นที่เขตชายแดน

เอกสารอ้างอิง

1. กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. ประชาคมอาเซียน. 2556. เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม 2559. จาก URL: <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20130104-171510-396945.pdf>
2. รัตติกร สมฤทธิ์. ผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนจากการเปิดตลาดการค้าชายแดน ไทย-ลาว ณ จุดผ่อนปรนบ้านฮวก กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา การค้นคว้าอิสระปริญญา
3. สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2546.
3. มธุรดา สมัยกุล. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน: กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพ ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2557.